

Republika e Kosovës
Republika Kosova – Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë-
Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine - Ministry of Industry, Entrepreneurship
and Trade

GODIŠNJI IZVEŠTAJ 2023

Implementacija Program za
uklanjanje prepreka u trgovini prema članovima 34 - 36 UFEO
(2021 – 2025)

SPISAK SKRAĆENICA

KAS - Kosovska agencija za standardizaciju
AKO – Agencija za metrologiju Kosova
EU – Evropska unija
CEFTA – Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini
CEN – Evropski komitet za standardizaciju
CENELEC – Evropski komitet za elektrotehničku standardizaciju
DI - DIC – Odeljenje za industriju – Odsek za infrastrukturu kvaliteta
ETSI – Evropski institut za telekomunikacijske standarde
ESP – Evropski sud pravde
EK – Evropska komisija
KNJN – Klauzula o međusobnom priznavanju
SKR – Slobodno kretanje robe
MPŠRR – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja
ME – Ministarstvo ekonomije
MIPT – Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine
MSPPI – Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
MUPJU – Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave
SSP – Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
MZ – Ministarstvo zdravlja
NPSSSP – Nacionalni program za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju
DČ – Države članice
TBT – Tehničke barijere u trgovini
UFEU - Ugovor o funkcionisanju Evropske unije

I. IZVRŠNI REZIME

Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine (MIPT) uputilo je Vladi Republike Kosovo (VRK) Program za eliminisanje trgovinskih prepreka (2021-2025) u skladu sa članovima 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (TFEU). Program za eliminisanje trgovinskih prepreka usvojen je 22. juna 2021. godine od strane Vlade Republike Kosovo Odlukom br. 22/16.

Program za eliminisanje trgovinskih prepreka prema članovima 34 - 36 UFEO ima kao pravni osnov član 80. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) pod nazivom „Standardizacija , metrologija, akreditacija i ocena usaglašenosti “ i zahtev za Republiku Kosovo da preduzme neophodne mere kako bi se postepeno postigla usklađenost sa horizontalnim i sektorskim zakonodavstvom EU za bezbednost proizvoda, kao i da se infrastruktura kvaliteta, kao što su standardizacija, metrologija, akreditacija i procedure ocenjivanja usaglašenosti dovede u skladu sa evropskim standardima“.

U koordinaciji sa Vladom Republike Kosovo, MIPT nastavlja svoj rad kao institucija odgovorna za izvršavanje svih obaveza koordinacije u oblasti slobodnog kretanja robe i za sprovođenje zakonodavstva u neharmonizovanoj oblasti (oblast koja nije obuhvaćeno usklađenim pravilima EU), koordiniranje aktivnosti sa drugim ministarstvima (ME, MSPPI, MPŠRR, MRBAP, MZ) i odgovarajućim agencijama.

Regulatorni organi prema oblasti delatnosti nastavili su da rade na sprovođenju „Programa za eliminisanje trgovinskih prepreka” za drugu godinu, poštujući rokove za preispitivanje zakonskih akata protiv prepreka prema članovima 34-36. TFEU.

Na osnovu preporuka Godišnjeg izveštaja za 2022. godinu, podnet je zahtev za izgradnju kapaciteta i proširenje međuresorske radne grupe (*za glavna pitanja/zakonodavstvo o proizvodima u poglavlju 1*) osnovane Odlukom br. 22/16 od 22.06.2021. od Vlade Republike Kosovo. MIPT je, po prijemu predloga resornih ministarstava i drugih agencija, uputio Vladi nacrt za izmenu i dopunu Odluke broj 22/16 od 22.06.2021. Odluka o izmeni i dopuni odobrena je dat.09.11.2022, broj 06/106, gde su sada deo radne grupe predstavnici svih institucija koje zastupaju zakonsku regulativu koja je deo Programa eliminisanja trgovinskih prepreka i međusobnu međuinstitucionalnu koordinaciju za slobodno kretanje roba.

Prema do sada planiranim i realizovanim aktivnostima, izvršeno je i biće izvršeno ispitivanje sledećih akata:

- Tokom 2022. godine razmotreno je 10 pravnih akata,
- Tokom 2023. godine razmotrena su 32 zakonska akta planirana za 202. godinu,
- Do kraja 2024. i 2025. godine planira se revizija 81 pravnog akta.

Nakon pregleda 32 pravnih akata, tokom 2023. godine, rezultiralo je da neki akti imaju odredbe koje predstavljaju neopravdane barijere u trgovini i da se ovi pravni akti moraju izmeniti i dopuniti ili ukinuti. Iz Priloga 1 Programa razmotreno je 27 akata, od kojih trinaest

(13) razmotrenih akata ne sadrži barijere u trgovini, a iz Priloga 2, razmotreno je pet (5) programa, od kojih tri (3) akata ne sadrže barijere za trgovinu .

Tokom rada i diskusije sa regulatornim organima o postojećoj pravnoj situaciji i njihovim planovima za donošenje izmena i dopuna važećeg primarnog zakonodavstva, utvrđeno je da će jedan broj zakona biti izmenjen/zamenjen novim zakonima i da će svi podzakonski akti biti prerađeni. Kao rezultat toga, dogovorili smo se da će detaljna revizija zakonodavstva usvojenog na osnovu ovih zakona biti obavljena nakon usvajanja novih/izmenjenih zakonskih akata, što se očekuje da će biti urađeno uglavnom tokom 2024. i 2025. godine.

Tokom 2023. godine prioritet je dat uglavnom podzakonskim aktima koji proizilaze iz primarnih zakona koji su deo Priloga 1 i 2 Programa za eliminisanje trgovinskih prepreka.

Na osnovu preporuka Godišnjeg izveštaja za 2022. godinu, nadležna ministarstva i drugi regulatorni organi, koordinirani od MIPT, će ponovo izveštavati Vladi Republike Kosovo do kraja novembra 2023. godine o nalazima pravnih akata razmotrenih u određenom roku za dalje detaljnije ispitivanje pravnih akata obuhvaćenih ovim Programom kao i predloga korektivnih mera za otklanjanje neopravdanih prepreka u trgovini.

Godišnji izveštaj za 2023.godinu objedinjuje pravne akte sadržane u Dodacima 1 i 2 Programa u integralni Dodatak izveštaja koji treba da bude organizovan po oblastima proizvoda (npr. hemikalije i vozila), a ne po tehničkoj ili *netehničkoj* prirodi pravnih akata, koji će se stalno ažurirati odražavajući razvoj njihovog statusa.

Nadležna ministarstva i drugi regulatorni organi će, prilikom pripreme novih ili izmenjenih zakonskih akata koji se odnose na promet proizvoda, uzeće u obzir komentare i preporuke date u okviru tehničke pomoći za detaljan pregled zakonske regulative koja može izazvati neopravdane barijere u trgovini.

II. ODOBRENJE PROGRAMA U 2021. GODINI OD STRANE VLADE REPUBLIKE KOSOVO

Implementacija Programa za eliminisanje trgovinskih prepreka zahteva koordinaciju između regulatornih organa za preispitivanje propisa za neprehrambene (industrijske) proizvode kao i prehrambene proizvode, interoperabilnost i međusektorsku saradnju između regulatornih organa koji su predmet Programa, za preduzimanje mera za otklanjanje neopravdanih tržišnih prepreka identifikovanih tokom procesa revizije, kao i za izradu godišnjeg izveštaja. Takođe, kontinuirano sprovođenje Programa zahteva i zahtevaće u narednim godinama dobro koordinisan rad između regulatornih i izvršnih organa.

MIPT je odgovoran za rukovođenje i obavljanje svih poslova koji se odnose na koordinaciju u oblasti slobodnog kretanja roba i za sprovođenje zakonodavstva u neharmonizovanoj oblasti (oblast koja nije obuhvaćena usklađenim pravilima EU). Pored MIPT-a, druga ministarstva i odgovarajuće agencije imaju direktnu regulatornu ulogu za Vladu Republike Kosovo prema svojim oblastima odgovornosti:

- Ministarstvo privrede (ME),

- Ministarstvo zdravstva (MZ),
- Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MSPPI);
- Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave (MUPJU),
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja (MPŠRR),
- Regulatorna agencija za elektronske i poštanske komunikacije – ARKEP
- Nezavisna komisija za rudnike i minerale - NKRM
- Kosovska agencija za medicinska sredstva i proizvode - KAMSP (MZ)
- Agencija za hranu i veterinu - AUV (MPRR)
- Agencija za upravljanje vanrednim situacijama - AUVS (MPBAP)
- Agencija za metrologiju Kosova - KAM (MIPT).

MIPT, preko međuresorske radne grupe za koordinaciju rada svih nadležnih ministarstava u vezi sa tehničkim zakonodavstvom, odgovorana je za sprovođenje zadataka koji proizilaze iz slobodnog kretanja robe na osnovu međunarodnih sporazuma potpisanih od strane Republike Kosovo, osnovanih Odlukom br. 22/16, od 22.06.2021 i Odluke o izmenama i dopunama od 09.11.2022, broj 06/106 Vlade Republike Kosovo, da se nastavi rad na implementaciji poslova po navedenoj Odluci iz tačke:

3.2 Pravila u vezi sa donošenjem i primenom tehničkih propisa u oblastima koje nisu regulisane pravilima harmonizacije EU; i

- tačke 4. i 4.1. Odluke i to:

4. Za obavljanje poslova iz tačke 3.2 MIPT koordinira rad sa nadležnim regulatornim organima na sprovođenju „Programa 2021-2025 za eliminisanje trgovinskih prepreka“, kroz:

4.1. Kontinuirano preispitivanje neusaglašenog tehničkog i netehničkog zakonodavstva, koje može sadržati neopravdane prepreke u trgovini, i eliminisanje takvih prepreka odgovarajućim korektivnim merama.

Pored resornih ministarstava koja su odgovorna za izradu i implementaciju propisa za različite grupe proizvoda, vredi pomenuti i Centralnu inspekciju tržišnog nadzora, koja je najvažniji organ za realizaciju uloge koja zahteva nadzor proizvoda na tržištu koji su takođe u okviru neusaglašenih pravila i važećih pravnih principa. Nadležni inspektorati drugih ministarstava, kao što su Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MSPPI), Ministarstvo privrede (MP) i Ministarstvo zdravstva (MZ), kao i Carina Kosova će doprineti potrebnim inputima uglavnom kroz Koordinaciono telo za nadzor tržišta (KTNT). Takođe, Kosovska agencija za standardizaciju ima važnu ulogu u ovom procesu, koja nastavlja da podržava ministarstva i agencije u usvajanju harmonizovanih standarda, koji su suštinski deo sprovođenja zakonodavstva o slobodnom kretanju roba.

Program se sastoji od pet glavnih aktivnosti:

1. 1. Preispitivanje neusklađenog tehničkog zakonodavstva koje može sadržati „mere sa ekvivalentnim dejstvom“ i otklanjanje neopravdanih prepreka uz odgovarajuću korektivnu meru.

2. Revizija netehničkog nacionalnog zakonodavstva, koje putem kupoprodajnih ugovora i ograničenja upotrebe može stvoriti neopravdane prepreke u trgovini, i otklanjanje neopravdanih prepreka odgovarajućom popravnom merom.

Pošto se članovi 34-36 primenjuju na neharmonizovanu oblast proizvoda, deo detaljnog pregleda je i sva nacionalna zakonska regulativa koja se odnosi na uslove trgovine proizvodima kako bi se eliminisale čak i barijere koje nastaju kao rezultat netačne transpozicije evropskog i nacionalnog zakonodavstva. Na osnovu preporuke Godišnjeg izveštaja za 2023. godinu, tačka 3, pravni akti sadržani u prilogima 1. i 2. Izveštaja za 2022. godinu spojeni su u integralni prilog Izveštaja za 2023. godinu, koji treba da bude organizovan po oblastima proizvoda, a ne po **tehničke** ili netehničke prirode pravnih akata.

3. Dalje aktivnosti MIPT – DI/DIC, AKS i nadležnih resornih ministarstava na ispunjavanju obaveza regulisanih odredbama Direktive (EU) 2015/1535 i Uredbe (EU) 1025/2012 koje su transponovane u nacionalno zakonodavstvo, odnosno u „*Uredbi (VRK) br. 28/2018 o načinu obaveštavanja o tehničkim propisima, postupcima ocenjivanja usaglašenosti i standardima*“.

4. Stvaranje kontaktnih tačaka za proizvode kao informativni centar za zainteresovane strane prema odredbama Uredbe (EU) 2019/515 o međusobnom priznavanju roba kojom se legalno trguje u drugoj državi članici.

5. Pripreme organa tržišnog nadzora za sprovođenje tržišnog nadzora prema principima i odredbama Uredbe (EU) 2019/515 o međusobnom priznavanju roba kojom se legalno trguje u drugoj državi članici.

Odlukom br. 20/89, dat. Vlada Republike Kosovo je 20. jula 2022. godine usvojila Godišnji izveštaj za 2022 – Sprovođenje Programa za eliminisanje trgovinskih prepreka prema članovima 34 – 36 TFEU (2021 – 2025)“, sa sledećim glavnim tačkama:

1. Nadležna ministarstva i drugi regulatorni organi, koordinirana od MIPT, će ponovo izvestiti Vladu Republike Kosovo do kraja novembra 2023. godine o nalazima razmotrenih pravnih akata i o vremenskom okviru određenom za dalje detaljnije razmatranje pravnih akata obuhvaćenih ovim Programom kao i predloženih korektivnih mera za uklanjanje neopravdanih prepreka u trgovini.

2. Godišnji izveštaj za 2023.godinu će spojiti pravne akte sadržane u dodacima 1 i 2 ovog izveštaja u integralni dodatak izveštaja koji treba da bude organizovan po oblastima proizvoda (npr. hemikalije i vozila), a ne tehničkom ili netehničkom prirodom pravnih akata.

3. Nadležna ministarstva i drugi regulatorni organi će prilikom pripreme novih ili izmenjenih zakonskih akata koji se odnose na promet proizvoda uzeti u obzir komentare i preporuke date u okviru tehničke pomoći za detaljno razmatranje zakonske regulative koja može izazvati neopravdane barijere u trgovini.

4. Jačanje kapaciteta i proširenje međuministarske radne grupe (za glavna pitanja/zakonodavstvo o proizvodima u Poglavlju 1) osnovane Odlukom br. 22/16, od dat. 22.06.2021. godine Vlade Republike Kosovo.

III. REALIZACIJA PROGRAMA U DRUGOJ GODINI

Za izvještajni period od 2022. godine kada je odobren Godišnji izvještaj za 2022. godinu – Sprovođenje Programa eliminacije trgovinskih prepreka prema članovima 34 – 36 TFEU (2021 – 2025)” sprovedene su sledeće aktivnosti:

1. Povlačenje neusaglašenog tehničkog zakonodavstva od strane Vlade Republike Kosovo (Dodaci 1)

Nadležna ministarstva i regulatorni organi su tokom 2023. godine preduzeli sledeće radnje:

Uredba (MTI) br. 01/2014 o osnovnim zahtevima i ocenjivanju usaglašenosti električnih aparata za domaćinstvo za zamrzavanje, frižidera i njihovih kombinacija, u vezi sa zahtevima energetske efikasnosti, stavljen je van snage rešenjem ministra MINT od 29.12.2023.godine sa protokolom 7730/01 .

Ministarstvo privrede će pripremiti pravni osnov za izradu podzakonskih akata koji regulišu ovu oblast.

- Uredba (MTI) br. 01/2013 o tehničkim zahtevima za drvene ploče stavljen je van snage odlukom ministra MINT od 29.12.2023.godine sa protokolom br.7729/01.
- Administrativno uputstvo (MSPP) br. 02/2019 za izvoz, uvoz i tranzit otpada, prestaje da važi stupanjem na snagu Projektno-administrativnog uputstva MSPPI br.XX za utvrđivanje uslova, kriterijuma i postupaka za izdavanje dozvola za uvoz, izvoz i tranzit otpada, koja je izrađena u skladu sa Uredbom EU 1013/2006 i očekuje se da bude odobrena do kraja 2023. godine.
- Administrativno uputstvo (MI) br. 02/2018 o utvrđivanju uslova i procedura za homologaciju drumskih vozila – Ukinute su Odredbe koje predstavljaju kršenje članova 34-36 UFEO, sa Zakonom 08/L-004 o izmenama i dopunama Zakona br. 05/L-132 o vozilima
- Administrativno uputstvo (MUP) br. 08/2019 o određivanju zaštitne, tehničke opreme i sredstava za gašenje požara i spasavanja, biće razmotrene i adresirane preporuke nakon usvajanja novog Zakona o zaštiti od požara i Zakona o vatrogastvu i spasavanju koji su izrađeni i očekuje se da će biti obrađeni za odobrenje.
- Uredba (VRK) br. 28/2013 o aditivima u hrani - Zakon o br. 08/L-120 za HRANU je stupio na snagu 12. avgusta 2022. godine Uredba EC 1333/2008 o aditivima za hranu će MPŠRR transponovati tokom 2024. godine .

2. Preispitivanje kosovskog netehničkog zakonodavstva koje može sadržati neopravdane barijere u trgovini (Dodatak 2)

Nadležna ministarstva i regulatorni organi su tokom 2023. godine preduzeli sledeće radnje:

- Zakon br. 04/L-156 o kontroli duvana, zakon br. 04/L-041 za proizvodnju, sakupljanje, preradu i trgovinu duvana i Administrativno uputstvo (MIPT) br. 02/2021 o utvrđivanju uslova i kriterijuma za subjekte koji se bave prometom duvana i njegovih proizvoda, su trenutno na razmatranju, novi Zakon o duvanu je u izradi i transponuje direktivu EU 2014/40/EU i očekuje da se finalizuje do kraja 2023.godine.
- Administrativno uputstvo (MTI) br. 09/2020 Za kontrolu i kvalitet tečnih naftnih goriva, delimičnom je ukinuta i vraćeno je u sprovođenje AU 01/2017 o kvalitetu tečnih naftnih Odluka broj Prot.3580 od 07.05.2021. deo koji reguliše „Obeležavanje tečnih naftnih goriva i njihovo praćenje” koje je i dalje na snazi.

3. Pregled nacionalnih pravnih akata u odnosu na članove 34-36 TFEU koji mogu sadržati neopravdane prepreke trgovini, iz Dodataka 1 i 2 Programa

Prema relevantnim preporukama iz Godišnjeg izveštaja za 2022. godinu, tačka 3, u ovom godišnjem izveštaju dva aneksa su spojena u jedan integrisani.

3.1. Pregled zakonodavstva iz Dodatka 1 koji može sadržati neopravdane prepreke u trgovini

MIPT je u saradnji sa resornim ministarstvima i odgovarajućim agencijama, uz pomoć stručnjaka angažovanih od strane projekta „LUX-Dev“ tokom 2023. godine, izvršio detaljnu reviziju u odnosu na članove 34-36 TFEU, sledećih pravnih akata:

- Uredba (MTI) br. 01/2017 za elektromagnetnu kompatibilnost ;
- Tehnička uredba (MTI) br. 06/2018 za električnu opremu projektovanu za upotrebu u određenim naponskim granicama;
- Uredba (MTI) br. 03/2017 za Bezbednost liftova;
- Uredba (MTI) br. 05/2018 za bezbednost liftova u upotrebi;
- Administrativno uputstvo (MTI) br. 08/2022 za utvrđivanje uslova za stavljanje u promet gotovih betona;
- Administrativno uputstvo (MTI) br. 08/2020 za postavljanje uslova za stavljanje u promet agregata i punila za beton;
- Uredba (MTI) br. 04/2012 za proizvode od kristalnog stakla;
- Uredba (MTI) br. 03/2016 o obeležavanju obuće;
- Uredba (MTI) br. 02/2020 za državne merne etalone i referentne materijale;
- Uredba (MTI) br. 06/2016 za merne instrumente;
- Administrativno uputstvo (MI) br. 10/2023 za tehničku kontrolu vozila;

- Uredba br. 40 za korišćenje radio-frekvencijskih opsega za koje nije potrebno pojedinačno odobrenje i definisani tehnički uslovi za korišćenje radio opreme u ovim opsezima (Ref. Prot. br. 046/B/18);
- Uredba (MER) br. 05/2017 za izgradnju, ugradnju i nadzor elektronske komunikacione infrastrukture (Ref. br. Prot. 05/2017);
- Tehnička uredba br. 31 za radio opremu (Ref. br. Prot. 032/B/17);
- Pravilnik o licenciranju stanica vazduhoplova (Ref. br. Prot. 007/B/12);
- Uredba (MEA) br. 03/2020 za bezbednost opreme pod pritiskom;
- Uredba (MZE) br. 02/2019 o kontrolnom pregledu i proceni tehničke bezbednosti opreme pod pritiskom u upotrebi;
- Uredba br. 02/2012 za upravljanje rudarskim otpadom;
- Uredba br. 06/2011 o bezbednosti rudarstva;
- Administrativno uputstvo (MUP) br. 23/2012 o tehničkim normativima za snabdevanje motornih vozila naftnim derivatima, skladištenje i točenje naftnih derivata na maloprodajnim mestima ;
- Uredba (VRK) br. 24/2012 o tehničkim normativima za zaštitu visokih zgrada od požara;
- Administrativno uputstvo (MUP) br. 08/2018 o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija;
- Administrativno uputstvo (MUP) br. 01/2020 za tehničke standarde zaštite od požara električne infrastrukture i opreme;
- Administrativno uputstvo (MŠPPR) – br. 06/2017 za posebne uslove identifikacije, kontrole i obeležavanja brašna koje se stavlja u slobodan promet na tržištu Republike Kosovo;
- Administrativno uputstvo (MŠPPR) br.07/2016 za zabranu upotrebe određenih supstanci u stočarstvu koje imaju hormonsko ili tireostatsko dejstvo i beta agonista.
- Uredba (MEPTINIS) br. 02/2020 Za bezbednost mašina
- Administrativno uputstvo br. 09/2012 o označavanju opreme koja koristi energiju

Detaljna analiza svih pravnih akata predstavljena je u posebnom dokumentu, koji je razmatran i usaglašen sa svim resornim ministarstvima i odgovarajućim agencijama.

Dokumenti o nalazima iz procesa revizije su poslani resornim ministarstvima i drugim regulatornim organima da odluče o potrebnim korektivnim merama nakon što su identifikovane potencijalne neopravdane prepreke u trgovini.

U nastavku predstavljen je sažetak nalaza iz detaljnog pregleda ovih akata:

- Uredba (MTI) br. 01/2017 za elektromagnetnu kompatibilnost

Zahtevi koji se odnose na obavezu korišćenja službenih jezika Republike Kosovo za kontakt podatke proizvođača i uvoznika, kao i pretpostavka usaglašenosti sa harmonizovanim nacionalnim standardima, predstavljaju neopravdane prepreke kao rezultat grešaka u transponovanje *acquisa* EU.

Predlaže se da se revidiraju samo relevantne odredbe i usklade sa Zakonom br. 06/L-041 o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanju usaglašenosti.

- **Uredba (MTI) br. 06/2018 za električnu opremu predviđenu za upotrebu u određenim naponskim granicama;**

Zahtevi u vezi sa obavezom upotrebe nacionalnog jezika i ograničenje pretpostavke usaglašenosti sa usklađenim nacionalnim standardima predstavljaju neopravdane mere/prepreke.

Preporučuje se revizija relevantnih odredbi.

- **Uredba (MTI) br. 03/2017 za Bezbednost liftova;**

Detaljna analiza je pokazala da pozivanje samo na usaglašene nacionalne standarde stvara prepreke za uvozne proizvode iz EU.

Preporučuje se da se razmotri relevantni član i uskladi sa Zakonom br. 06/L-041 o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti.

- **Uredba (MTI) br. 05/2018 za bezbednost liftova u upotrebi;**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Administrativno uputstvo (MTI) br. 08/2022 za utvrđivanje uslova za stavljanje u promet gotovih betona;**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Administrativno uputstvo (MTI) br. 08/2020 za postavljanje uslova za stavljanje u promet agregata i punila za beton;**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Uredba (MTI) br. 04/2012 za proizvode od kristalnog stakla;**

Detaljna analiza rezultirala je netačnostima u označavanju kristalnog stakla koje bi mogle stvoriti neopravdane prepreke za uvoz.

Predlaže se revizija Aneksa Uredbe.

- **Uredba (MTI) br. 03/2016 o obeležavanju obuće;**

Analiza je pokazala da ograničenje obima primene ovog pravilnika stvara mogućnost neopravdanih prepreka za ove proizvode.

Predlaže se preformulisanje relevantnog člana.

- **Uredba (MTI) br. 02/2020 za državne etalone i referentne materijale;**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Uredba (MTI) br. 06/2016 za merne instrumente;**

Iz detaljnog ispitivanja uredbe proizilazi da zahtev za korišćenje službenih jezika Republike Kosovo u vezi sa informacijama i dokumentacijom koju proizvođač ili uvoznik mora da obezbedi u slučaju zahteva Tržišne inspekcije nije potpuno ispravna transpozicija akuis-a EU. Isto tako, prema gore navedenom obrazloženju, pozivanje na harmonizovane nacionalne standarde predstavljaju neopravdane prepreke kao rezultat netačne transpozicije akuis-a EU.

Preporučuje se revizija relevantnih odredbi.

- **Administrativno uputstvo (MI) br. 10/2023 za tehničku kontrolu vozila;**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Uredba br. 40 za korišćenje radio-frekvencijskih opsega za koje nije potrebno pojedinačno odobrenje i definisani tehnički uslovi za korišćenje radio opreme u ovim opsezima (Ref. Prot. br. 046/B/18);**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Uredba (MER) br. 05/2017 za izgradnju, ugradnju i nadzor elektronske komunikacione infrastrukture (Ref. br. Prot. 05/2017);**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU

- **Tehnički propis br. 31 za radio opremu (Ref. br. Prot. 032/B/17);**

Pregled je pokazao da odredbe koje se odnose na obavezu upotrebe službenih jezika Republike Kosovo u slučaju kontakt podataka, informacija i dokumentacije koju traži Tržišna inspekcija treba revidirati, kao prepreku zbog ne baš tačne transpozicije .

Preporučuje se revizija relevantnih odredbi.

- **Pravilnik o licenciranju stanica vazduhoplova (Ref. br. Prot. 007/B/12);**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Uredba (MER) br. 03/2020 za bezbednost opreme pod pritiskom;**

Prepreke u vezi sa obavezom korišćenja službenih jezika Republike Kosovo za kontakt podatke, registracije i prepisku proizvođača sa telom za ocenjivanje usaglašenosti kao i pretpostavka samo u vezi sa usaglašenim standardima su posledica netačne transpozicije.

Preporučuje se da se preispitaju samo relevantne odredbe koje regulišu ova pitanja.

- **Uredba (MER) br. 02/2019 za kontrolu, ispitivanje i ocenu tehničke ispravnosti opreme pod pritiskom u upotrebi;**

Uvidom u uredbu utvrđeno je da ovaj akt sadrži odredbe koje predstavljaju neopravdane prepreke i barijere za korišćenje ovih uređaja u suprotnosti sa Direktivom 2014/68/EU. Takvi zahtevi su takođe u Zakonu br. 06/L-031 za opremu pod pritiskom.

Odredbe osnovnog zakona i ovog pravilnika moraju se preispitati.

- **Uredba (MER) br. 02/2012 za upravljanje rudarskim otpadom**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Uredba (MER) br. 06/2011 o bezbednosti rudarstva;**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Administrativno uputstvo (MUP) br. 23/2012 o tehničkim normativima za snabdevanje motornih vozila naftnim derivatima, skladištenje i točenje naftnih derivata na maloprodajnim mestima.**

Obavezna upotreba „Ex “ i drugih standarda je prepreka koja dolazi kao rezultat netačne transpozicije *acquis*-a EU.

Predlaže se revizija relevantnih odredbi.

- **Uredba (VRK) br. 24/2012 o tehničkim normativima za zaštitu visokih zgrada od požara;**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Administrativno uputstvo (MUP) br. 08/2018 o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija;**

Obavezna upotreba standarda predstavlja neopravdane prepreke trgovini.

Predlaže se preformulisanje relevantne odredbe.

- **Administrativno uputstvo (MUP) br. 01/2020 za tehničke standarde zaštite od požara električne infrastrukture i opreme;**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Administrativno uputstvo (MŠPRR) – br. 06/2017 za posebne uslove identifikacije, kontrole i obeležavanja brašna koje se stavlja u slobodan promet na tržištu Republike Kosovo;**

Ovim uputstvom predviđeno je obavezno ispitivanje pre stavljanja u promet, obavezni zahtevi za pakovanje brašna, sistemi licenciranja za uvoznike brašna, koji su u suprotnosti sa relevantnim odredbama *acquis-a* EU.

Predlaže se ukidanje Administrativnog uputstva.

- **Administrativno uputstvo (MŠPRR) br.07/2016 za zabranu upotrebe određenih supstanci u stočarstvu koje imaju hormonsko ili tireostatsko dejstvo i beta agonista.**

Nije identifikovana nijedna odredba koja krši član 34-36 TFEU.

- **Uredba (MEPTINIS) br. 02/2020 Za bezbednost mašina**

Netačna transpozicija nekih tačaka u vezi sa sadržajem deklaracije o usaglašenosti i ograničenje pretpostavke usaglašenosti sa usklađenim nacionalnim standardima smatraju se merama sa neopravdanim ekvivalentnim dejstvom.

Preporučuje se revizija/izmena relevantnih odredbi.

- **Administrativno uputstvo br. 09/2012 o označavanju opreme koja koristi energiju**

Nedostatak transpozicije nove Uredbe 2017/1369/EU. Mere sa ekvivalentnim dejstvom i neopravdanim kvantitativnim ograničenjima u pogledu postavljanja etikete i liste podataka i upotrebe službenog jezika.

Preporučuje se ukidanje celokupnog pravnog akta i transponovanje nove Uredbe 2017/1369/EU.

3.2. Pregled zakonodavstva iz dodataka 2 koje može sadržati neopravdane prepreke u trgovini

Resorna ministarstva i drugi regulatorni organi su pregledali i ažurirali listu pravnih akata uključenih u Prilog 2 Programa, zamenjujući neke od njih novim nacrtima akata koji su već pripremljeni prema planu koji će biti odobren do kraja 2023. godine, sa ciljem da se odrazi u novim razvojinama i ažurira u skladu sa okolnostima. To znači da su pravni akti koji će biti stavljeni van snage 2023. godine (npr. Zakon br. 2004/18 o unutrašnjoj trgovini, Zakon br. 04/L-022 o civilnoj upotrebi eksploziva) **zamenjeni novim zakonima koji će regulisati iste oblasti (Nacrt zakona o unutrašnjoj trgovini, Nacrt zakona o eksplozivima).**

Na ovaj način MIPT i resorna ministarstva su obezbedili optimalno korišćenje resursa pomoći eksperta projekta „LUX-Dev“ i na taj način izvršili ex-ante kontrolu, odnosno proveru usklađenosti sa čl. -36 TFEU- novog zakonodavstva Kosova koji je planiran je da se usvoji. Predloženo je da se takav pristup ubuduće koristi i za druge pravne akte koji su definisani u Dodatku I ili Dodatku II čim se isti zamene nacrtima akata koji će ih

ukinuti (ili izmeniti) posebno kada tekst takvih nacrtu akata treba da budu u preliminarnoj fazi pripreme. Takav pristup takođe garantuje održivost implementacije Programa i sprečava pojavu neopravdanih prepreka u trgovini u zakonodavstvu Kosova (ex-ante kontrola usaglašena sa članovima 34-36 TFEU).

Preispitivanje članova 34-36 TFEU pet (5) pravnih akata iz Dodatka 2 Programa sačinjenih do kraja maja 2023. godine izvršilo je MIPT uz pomoć eksperata „LUX-Dev” projekta i uključuje detaljan pregled sledećih pravnih akata (nacrtu):

- **Zakon br. 06/L-034 o zaštiti potrošača (uključujući poseban tekst Nacrta zakona o izmenama i dopunama zakona br. 06/L-034 o zaštiti potrošača),**
- **Zakon br. 02/L-128 za opojne lekove, psihotropne supstance i prekursore**
- **Nacrt zakona o unutrašnjoj trgovini (umesto Zakona br. 2004/18 o unutrašnjoj trgovini),**
- **Nacrt zakona o eksplozivnom sredstvima (umesto Zakona br. 04/L-022 o civilnoj upotrebi eksploziva),**
- **Uredba (VRK) br. 18/2016 za registraciju i odobrenje subjekata u poslovanju sa hranom**

Detaljna analiza tri zakonska akta na snazi i tri nacrtu zakonskih akata predstavljena je u posebnim dokumentima. Dokumenti o nalazima iz procesa revizije su poslani resornim ministarstvima i drugim regulatornim organima da odluče o potrebnim korektivnim merama nakon što su identifikovane potencijalne neopravdane prepreke u trgovini.

- **Zakon br. 06/L-034 za zaštitu potrošača**

Zahtevi koji su identifikovani i koje treba ukloniti odnose se na: obaveznu upotrebu nacionalnog jezika; deklaracija zemlje porekla/zahtevi za predstavljanje robe (prezentacija, obeležavanje), kao mere sa istim dejstvom i koje su zabranjene članom 34 TFEU.

Članovi koje bi trebalo izmeniti kako bi se otklonile neopravdane prepreke u trgovini (jezički zahtevi) su članovi 16 stav 2 i 19 stav 2 koji će sprečiti da ovaj zakon rezultira dodatnim opterećenjem za proizvode poreklom iz drugih zemalja (AD EU), dok tačnije dozvoljavaju mogućnost korišćenja drugih sredstava za informisanje potrošača, kao što su dizajni, simboli i piktogrami. S druge strane, predložene izmene člana 18 stav 2 (prezentacija, obeležavanje) ubuduće treba da se primenjuju na dobrovoljnoj osnovi (obeležavanje zemlje porekla) što će rezultirati olakšavanjem trgovine na Kosovu sličnim robama proizvedenih u državama članica EU, koja nema efekta, kao što je sada, da podstiče potrošače da kupuju nacionalne proizvode na štetu ekvivalentnih proizvoda iz ovih zemalja uvoznica EU.

Poslednje i najteže ograničenje koje treba ukinuti je član 16 stav 8 u vezi sa zahtevom za predstavljanje zastave zemlje porekla proizvoda, što takođe treba da rezultira ukidanjem detaljnijih pravila koja se nalaze u Administrativnom uputstvu. (MTI) br. 01/2019 za označavanje oblika, sadržaja i upotrebe zastave o poreklu proizvoda.

Na kraju, čim se razmatra Nacrt zakona o izmeni i dopuni zakona br. 06/L-034 o zaštiti potrošača treba napomenuti da se u bliskoj budućnosti konsolidovana verzija članova 76 do 83 mora uskladiti sa novom Direktivom 2019/771/EU (i paralelno sa blisko

povezanom 2019/770/EU) u cilju regulisanja novih aspekata prodaje robe i povezanih garancija koje će sadržati nova pravila prilagođena od strane EU, takođe za „robu sa digitalnim elementima ili vezana sa digitalnim uslugama“.

- Zakon br. 02/L-128 za opojne lekove, psihotropne supstance i prekursore

Zakon nije u potpunosti kompatibilan sa *acquis*-om EU koji je na snazi. Odredbe zakona su iz 2008. godine kada su zahtevale usklađenost, pored međunarodnih konvencija, i sa Uredbom 273/2004.

Neusklađenost se smatra merom ekvivalentnog efekta pošto se pravila trgovanja razlikuju od pravila koja treba u potpunosti transponovati.

Stoga, predmetne odredbe zakona moraju biti usklađene sa novom Uredbom (EU) br. 1258/2013, kojim se dopunjuje Uredba 273/2004) (i Uredba (EU) br. 1259/2013, kojom se dopunjuje Uredba 111/2005) da bi se na odgovarajući način regulisala kontrola i praćenje proizvodnje, prometa na veliko i malo, uvoz, izvoz, tranzit, transport , kupovina, snabdevanje, prodaja, posedovanje, potrošnja, upotreba ovih supstanci, bez ometanja principa slobodnog kretanja robe.

- Nacrt zakona o unutrašnjoj trgovini

U nacrtu zakona nisu identifikovane neopravdane prepreke u trgovini.

Nacrt zakona je u skladu sa članovima 34-36 TFEU, što je posebno važno jer je ovaj zakon sistemski zakon koji sadrži horizontalna pravila u vezi sa obavezama svakog trgovca koji jednom želi da se bavi prometom robe.

Posebna pažnja tokom pregleda je posvećena da se osigura da zakon ne sadrži ograničenja koja mogu biti u obliku procedura za odobrenje/nacionalnih odredbi u vezi sa inspekcijama i kontrolama/kriterijumima za postupke nadležnih organa/ograničenje upotrebe/nacionalna zabrana specifikacija, proizvoda/supstanci za preispitivanje odredbi.

- Nacrt zakona o eksplozivima

U nacrtu zakona nisu identifikovane neopravdane barijere u trgovini.

Nacrt zakona je u skladu sa članovima 34-36 TFEU, jer transponuje Direktivu 2014/28/EU o stavljanju na raspolaganje na tržištu i nadzoru eksploziva za civilnu upotrebu i Direktivu 2013/29/EU o stavljanju na raspolaganje na tržište pirotehničkih sredstava. Kao takav, eliminiše nedoslednosti sa *acquis*-em na snazi, što se vidi u pravilima koja se nalaze u važećem Zakonu br. 04/L-022 o civilnoj upotrebi eksploziva (koji će biti stavljen van snage nakon usvajanja zakona).

- Uredba (VRK) br. 18/2016 za registraciju i odobrenje subjekata u poslovanju sa hranom

U uredbi nisu identifikovane neopravdane prepreke u trgovini.

Međutim, pošto je u međuvremenu novi Zakon br. 08/L-120 o hrani (jul 2022), koji je osnova ovog podzakonskog akta, nadležno ministarstvo mora da obezbedi

blagovremeno usvajanje nove Uredbe za operatere u poslovanju sa hranom u punoj saglasnosti sa novim zakonom. U skladu sa članom 42. novog zakona, rok za donošenje nove uredbe je avgust 2023. godine, što bi, ukoliko se ne poštuje, dovelo do preduzimanja mere sa ekvivalentnim dejstvom, odnosno procedure autorizacije (kriterijumi koji nisu objektivni, transparentni, unapred poznati postojećim preduzećima i može se posmatrati kao osnov za moguće proizvoljno donošenje odluka nadležnih organa i/ili stvara osnov za pravnu nesigurnost zbog nesaglasnosti između novog zakona i starih podzakonskih akata).

4. Ispunjenje obaveza iz Uredbe (VRK) br. 28/2018 o načinu obaveštavanja o tehničkim propisima, postupcima ocenjivanja usaglašenosti i standarda

Uredba koja je na snazi od 2018. godine za potrebe CEFTA sistema obaveštavanja za nacрте novih tehničkih propisa koji se planiraju da budu odobreni u državama članicama ima za cilj da im pruži mogućnost da putem elektronskog sistema/platforme komentarišu nove nacрте i da predloži izmene koje bi sprečile stvaranje novih neopravdanih prepreka u trgovini svih zemalja

MIPT (preko kontakt tačke u DIC-u) je obavestila Privrednu komoru u Republici Kosovo nakon što je primila obaveštenje da distribuirati informacije svojim članovima da daju komentare o budućim zakonima zemalja CEFTA koji mogu uticati na planove izvoza pojedinačnih poslovnih operatera.

Tokom 2023. godine, CEFTA-ina onlajn platforma za notifikaciju je pokrenuta nakon 2 godine pregleda i počeo je proces obaveštavanja pravnih/podzakonskih akata. Tokom ove godine, Kosovo je obavestilo preko platforme 4 nacрта akata koji su izrađeni i primilo je 14 obaveštenja od drugih država članica CEFTA.

Uredba će se ubuduće koristiti i u okviru Svetske trgovinske organizacije i u okviru Evropske unije.

5. Priprema pravnog osnova za kontakt tačke za proizvode kao informativni centar za zainteresovane strane prema odredbama Uredbe (EU) 2019/515 o međusobnom priznavanju robe koja se legalno trguje u drugoj državi članici

Radna grupa osnovana na osnovu Zakona br. 06/L-41 o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanju usaglašenosti, u martu 2022. godine pripremila je „Akcioni plan za sprovođenje ovih propisa:

- Uredba (EU) o nadzoru tržišta i usklađenosti proizvoda (2019/1020), i
- Uredba (EU) o međusobnom priznavanju roba (2019/515).

Između ostalog, akcionim planom je predviđena priprema novog primarnog zakona (preporučuje se „Novi zakon o nadzoru tržišta proizvoda“) koji bi obezbedio neophodnu pravnu osnovu za uspostavljanje „kontaktne tačke za proizvode“ u okviru MIPT-a, koja će pružati informacije o pravnim propisima koji važe u Republici Kosovo u neusaglašenoj

oblasti. Kontakt tačka za proizvode biće uspostavljena („spojena“ sa odeljenjem MIPT koja obavlja poslove iz člana 31. Zakona o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanju usaglašenosti) kako bi se ispunili svi zahtevi i izvršile sve dužnosti koje su regulisane od dva gore pomenuta pravna akta EU i koju su od vitalnog značaja za eliminisanje neopravdanih prepreka u trgovini.

Na osnovu ovog Akcionog plana i preporuke za izradu novog zakona, urađen je Koncept dokument za oblast tržišnog nadzora, koji je odobren Odlukom br. 19/89, od 09.08.2023. Republike Kosovo.

Planirano je da se priprema novog zakona o kontroli usaglašenosti proizvoda završi do kraja 2023. godine, kako je predviđeno Vladinim planom za razvoj.

U cilju potpunog usklađivanja sa Uredbom (EU) 2019/1020, regulatorno telo, u ovom slučaju MIPT pozivajući se na ovaj koncept dokument, planira usvajanje „Posebnog zakona za inspekciju usaglašenosti proizvoda“ stvarajući koherentan pristup i usklađenost sa zakonom o inspekcijama.

Transpozijom pomenutih uredbi u pravni sistem Republike Kosovo otkloniće se postojeće zakonske nedostatke u oblasti delatnosti inspektorata koji vrše inspekciju neprehrambenih industrijskih proizvoda, stvarajući tako horizontalnu i funkcionalnu pravnu osnovu za preko sedamdeset (70) oblasti proizvoda .

Novi zakon će stvoriti pogodnije okruženje za sprečavanje i eliminisanje stavljanja neusaglašenih proizvoda na tržište, pomoći će nadležnima u borbi protiv nepoštene trgovinske prakse, zaštititi bezbednost i prava potrošača i direktno uticati na privredu zemlje. Novim zakonom će se unaprediti i pravni okvir u oblasti nadzora tržišta proizvoda, kao preduslov za unapređenje i modernizaciju slobodnog funkcionisanja tržišta, zaštite potrošača i omogućavanja fer konkurencije.

6. Pripreme organa tržišnog nadzora za sprovođenje tržišnog nadzora prema principima i odredbama Uredbe (EU) 2019/515 o međusobnom priznavanju roba kojima se legalno trguje u drugoj državi članici.

Uredba (EU) 2019/515 stavlja teret dokazivanja na nacionalne organe za nadzor tržišta (inspektorate) koji nameravaju da uskrate pristup tržištu robi koja je legalno stavljena na tržište u drugoj državi članici EU. Oni moraju u pisanoj formi da iznesu precizne tehničke ili naučne razloge za svoju nameru da uskrate proizvodu pristup nacionalnom tržištu. Ekonomskom operateru se daje mogućnost da brani svoj slučaj i iznese čvrste argumente nadležnim organima.

Obuka regulatornih organa o metodologiji detaljnih kontrola i inspekcija koje primenjuju tehnička pravila za proizvode biće kontinuirana aktivnost u okviru ovog Programa i u narednim godinama .

IV. PREPORUKE

za odluku Vlade Republike Kosovo nakon razmatranja godišnjeg izveštaja:

1. Odobren je Godišnji izveštaj za 2023. pripremljen u okviru „ Programa za eliminisanje trgovinskih prepreka prema članovima 34 – 36 TFEU (2021 – 2025)” .
2. Nadležna ministarstva i drugi regulatorni organi, koordinirana MIPT, će ponovo izvestiti Vladi Republike Kosovo do kraja novembra 2024. godine o nalazima u revidiranim pravnim aktima io roku određenom o daljem detaljnom razmatranju pravnih akata obuhvaćeni ovim Programom kao i korektivne mere predložene za uklanjanje neopravdanih prepreka u trgovini.
3. Nadležna ministarstva i drugi regulatorni organi će prilikom pripreme novih ili izmenjenih zakonskih akata koji se odnose na promet proizvoda, uzeće u obzir komentare i preporuke date u okviru tehničke pomoći za detaljan pregled zakonske regulative koja može izazvati neopravdane prepreke u trgovini.
4. Dodatak Izveštaja treba da sadrži i kolonu u kojoj će se odrediti rok za otklanjanje neopravdanih trgovinskih prepreka.
5. Nadležna ministarstva i drugi regulatorni organi dužni su da redovno učestvuju u svim aktivnostima Radne grupe.
6. Jačanje strukture Odeljenja za infrastrukturu kvaliteta podizanjem na nivo Odeljenja, uz povećanje najmanje tri (3) dodatna radnika da bi se nosili sa svim odgovornostima u poglavlju 1 – Dobro kretanje robe.
7. Ministarstva i drugi regulatorni organi da redovno uzimaju u obzir najnovije Odluke Evropskog suda o članovima 34-36 UFEO, a zatim da na tri meseca proveravaju i izveštavaju MIPT o kompatibilnosti članova relevantnog nacionalnog zakonodavstva koji reguliše isto pitanje kao i zakonodavstvo država članica EU za koje je (odgovarajućom odlukom ESP) utvrđeno da je u suprotnosti sa članovima 34-36 TFEU.

U tu svrhu, VK će zadužiti MIPT za redovno praćenje relevantnog registra sudske prakse ESP-a i trenutno obaveštavanje o najnovijim odlukama relevantnog ministarstva i/ili regulatornih organa, koji u periodu od 3 meseca moraju da se prijave MIPT-u radi izvršene revizije odgovarajuće pripadnosti. nacionalno zakonodavstvo i njegov ishod (ako se pronade slična neopravdana prepreka trgovini, i ako ima, vremenski rok za izmenu ili ukidanje relevantnih nacionalnih članova koji sadrže MEE ili zabranjene sporazume o prodaji).

Takvu tekuću aktivnost treba na odgovarajući način prijaviti u godišnjem izveštaju (kao novi dodatak) koji sadrži listu:

- 1) uzet u obzir slučaj ESP,
- 2) ispitano relevantno nacionalno zakonodavstvo,
- 3) ministarstvo, odnosno drugi nadležni regulatorni organ
- 4) rezultat pregleda

5) vremenski okvir za zakonodavnu intervenciju, ako je primenjivo (ukidanje ili izmena relevantnih nacionalnih članova, ako se pronađe uporediva prepreka trgovini).

Dodatak

Spisak pravnih akata koji podležu detaljnoj reviziji u odnosu na članove 34-36 TFEU.

